

ANTXOA ETA ITXAS- ERRIETAKO ESAERA BATZUK

- Antxoa txikiak baiño kontrario geiago.
(Arrain guztiak ibiltzen diralako antxoaren billa).
- Antxoarik ez da ganoraz agertzen, santuak kalez kale oreatu barik.
(Aste Santuari buruz esaten da).
- Antxoa, urte erdiko jakia.
(Lengo denboretan, neguan gaur baiño aukera gijxiago egoten zalako, antxoatako dirua, irabazia, izaten zan neguko zorrak ordaintzeko).
- Ondarrun antxoa eta Getarian bokarte, ainbeste alderik ez dago bien bitarte.
 - Antxoak lako zirjiña egin eban amak gure txikiña.
(Ume zistrin edo ziriña gertaten danetan).
 - Martiko antxobia, erdia ur eta erdia mamiña.
(Oraindik biguna agertzen dalako).
 - Apirilleko antxobia, santuen miserikordia.
(Aste santu eta abar sartu bear dira orretan).
 - Antxoa kaletan bota-botaka, laster jausiko da norbait txirristaka.
(Antxoa ugari sartzen danean, bere ur eta mamiz bete eta kutsututen diralako baster ugari).
 - Antxoa atsa, aberatsa.
(Antxoa usaiñak dirua ekarten dualako errira).
 - Edozein da arrantzale, antxoa "emen nagoka" dabillanean,
 - Lapiko bete indiar jan da gero be, gure totolo antxoa gose.
 - "Pla-pla" egindako antxoak lako jatekorik ez dago.
("Pla-pla" egindako antxoak, zabaldu eta brixiduak izaten dira).
 - San Gregoriotan, antxoa bere sasoi onetan. (Maiatzean).
 - San Gregoriotako euri ziriñe, antxoa likiñe.
 - Antxoa adurra. (Euri ziriñari deituten dautse, Udabarrian edo Maiatzean).
 - Antxoa bitsa. (Antxoa adurraren kideko esaera).
 - Antxoa gozuenak sutetik arakuak direz, bero-bero. (Bermeo).
(Egin barriak, adierazteko).
 - Antxoa txikia agirian.
(Norbaitek mutjil ezaugarria agirian dabillanian).
 - Antxoa buztana aidian.

(Norbaitek mutil ezaugarria agirian dabillan).

- San Jose lorak zenbat eta lenago, antxoa arriño.

- Umeen jaiotza eta antxoa:

Ettxeren baten ume bat jaioten danean, oiturazko da itaundutea:

- Ze izan da?

Eta mutilla ba da erantzun zeatza izaten da:

- Antxoa txikia.

(Neska sortzen danean arrain bigunen baten izena emoten da).

- Gaur antxobia parra parra ibili da. (Ugari ibili dala esateko).

Bermeon barditsu esaten dakie, baiña farra-farra edo barra-barra itzak erabili.

Manjungie. Ala Bermeon. Ondarroan manjubi.

(Izurdeen joaldiaz atara ondoren, arrain txikiak arrantzateko erabidea, inguratzeko sare edo treñen bidez).

Arrantzalien arteko beste esaera batzuk

- Etxean inperuko diabrue eta kalean oso-osoko santue.

- Arraiñik ez eta al garete, pal=palian ibili bear. (Pal-palian, au da, abiada gitxigaz).

- Zelako arraiña zara zu?

- Arrain zantarra. (Bermeon zantar itzak ez dauka beste toki batzuetako esan nai lizunik. Arrain zantarretan ibili, esate baterako, arrain txikitan, esan gura dau. Ondarroan arrain-zantarretan esaten da. Berba bardiñekaz, Bermeo'n pertsona bategaitik, "arra;n zantarra da esatea, bada-ezpadakua dala esatea lez da).

- Esan nai bardiña. baña berba ez bardiñekaz, adierazten da Ondarroan "batetik bestera ibili" esaten doguna.

Ori berori Bermeo'n, Aranda'tik Miranda'ra ibili esaten dakie. Eta Lekeitio'n, Kristo"ren Nekaldia gogoratuaz, Anas'enetik Kaifas'enera ibili, esaten da.

Beste berba batzuk

Josj

Bermeo'n "josi dot lasune" edo "lupin au ondo jositta dator" esaten danean, amuan ondo sartuta datorrela adierazten da).

- Atuna.

Atun belarria. (Orrela deitzen dautse Bermeo'n atunaren urdail egalari. Ondarroan, erderazko "ventresca" tik edo, "mindriska" esaten da.

Gauza berberarentzako beste berba bat be erabilten da. Bermeo'n, esateko, injadia, baña agiri da erderazko hijada dala.

Atun burua.- Esan bearrik ez zer dan, baiña Bermeo'n gauza itxusi, motza edo antzerakoa adierazteko, ba dakie "atun burua" erabilten.

Atuneta, atunetie, atuntsu denbora, atun sasoi, ... atun arrantza denboral-diagaitik esaten dira.

Betarrak eta goitarrak. Bizkaiko arrantzialientzat, betarrak Kantabria eta Asturias aldeko arrantzaleak dira, eta goitarrak giputxak eta laburditarrak.

Garra.- Laiño antzean olatuak ondartzetan edo aitzetan sortzen daben bitza, bermiotarrentzat garra da.

Entzadue.- Agirian dago, batez be zegaitik erabilten dan jakinda, erderazko "encerado"tik datorren berba dala. Ur eta euritarako jantziakaitik esaten da.

Beste berba bat: Ondarroan narruzko prakak. Bermeo'n praka-narruak, jaka-narruak eta abar.

Frakarroi. Bermeo'n igaritarako jantziari deitzen dautse. Ondarroa "bañuko erropa".

Erlaizea. Au da, itxasoan apar zuriz betetako olatuak diranean esaten da. Bermeo'n olarrua deitzen dautse. Beste ainbat tokitan: ardi zuriak itxasoan.

Popakoixu. Ondarroa'n geldi egon eziñeko pertsona.

Popaixe. Bermeo'n buru-ariña, zentzu gitxikoa.

Itto berba eta erabilbide batzuk

Itta, uretara jausi ta itto. Txalupa killaz gora geratu ta Andres itto.

Barrezka itto.

Diruz ittota egon. (Pertsona aberatsa).

la ixittuan ibili, joan. (Arin, azkar ibili).

Egarriagaz ittoten egon. (Egarri aundia).

Itto barreka. (Ittobearrean, barrezka).

Beste esaera batzuk

- Ezkondu ondoren be etxatzu faltako Martian Garizumia.
- Mundaka'ko lorue lez geratu. (Ao betea azurrez geratu. Izorratuta).
- Goizian norezian jagiten danak, gero be eztau bide zuzenik.
- Okerreko begitik ikusten dakianak, bakerik ez.
- Olatu aundi, aize ta euri.
- Ondarrun kalma zuri edo kalma txitxa dana, Bermeon Habana.
- Kankamuak jota dabil ori. (Erdi zoratuta ibili). (Arrantzaleak sare eta treñetatik txikota pasateko dauken uztai antzeko tramankulua da "kankamua".
- Gazte izan bako zarra.
- Killaz gora egoteko obeto da ori, etxea astintzeko baiño. (Era lasaian ondartzan etzanda egotearen zale diranekaitik esaten da).
- Beti taketian dabillanari, jaramon gitxi.
- Tretzak nastuten baiño eztaki.
- Maritxuk tuntuxe deko. (Bermeo'n aurdun dagola adierazteko).
- Uxuxue dalakoan, potorruek urten. (Bermeo'n Uxuxue itxas ertzeko txoria da, erderazko alca. Potorrue = ubarroia. Esaera ori, beste adierazpen baten, erdaldunen "ir por lana y salir trasquílado"ren antzeko da.

(Oarra: Bermeo'ko berben ezaupide eta esan naia, Antonio Perez Bjlbao'gandik dakit).

Zubikarai tar Augustin